

Direktoratet for Arbeidstilsynet
Postboks 4720 Sluppen
7468 TRONDHEIM

Att:

Deres ref.

Vår ref.
18/1704-11 440.01/CESJ

Dato:
Oslo, 17.09.2018

Hørings svar - Forslag til endringer i arbeidsmiljøforskriften

LO vil i det følgende gi kommentarer til Forskrift om tiltaks- og grenseverdier § 5-5, Forskrift om administrative ordninger kapittel 9 og forskrift om utførelse av arbeid §§ 10-2, 26-22 og 26-23, Forskrift om utførelse av arbeid kapittel 12. Kontroll og vedlikehold av arbeidsutstyr og anlegg, og Forskrift om om utførelse av arbeid kapittel 17 §§ 17-1 til 17-4 og § 17-6. LO har ingen kommentarer til de øvrige forslagene i høringsbrevet.

Forskrift om tiltaks- og grenseverdier § 5-5:

LO stiller seg meget positive til endringen.

Forskrift om administrative ordninger kapittel 9 og forskrift om utførelse av arbeid §§ 10-2, 26-22 og 26-23.

LO har ingen kommentarer til selve selve endringen som sådan, men ønsker å påpeke at tall viser at utenlandsk arbeidskraft, både permanent og tjenesteytende, er overrepresentert i ulykkesstatistikken. LO mener at det bør stilles krav om egnethetsprøve for alle EØS-borgere.

Forskrift om utførelse av arbeid kapittel 12. Kontroll og vedlikehold av arbeidsutstyr og anlegg.

Forskriften er i utgangspunktet god men likevel oppleves nestenuhell og ulykker ved bruk arbeidsutstyr, som har feil eller mangler på utstyret. Veldig ofte er feil bruk og / eller manglende vedlikehold den bakenforliggende årsaken til ulykker. Det er viktig at det kommer klart frem hvem som kan utføre vedlikehold og reparasjon på utstyret. Produsenten har ofte sine krav for at garantier skal være gyldige, og krav til opplæring av den i bedriften som skal kunne utføre vedlikehold og reparasjoner. I slike tilfeller må det dokumenteres at den som utfører vedlikehold og reparasjon har fått nødvendig opplæring.

Bedriftene som bruker slikt utstyr må pålegges å utarbeide vedlikeholdsrutiner og barrierer for det utførende arbeidet. Det er mangelfull opplæring og kunnskap om den elektriske delen av arbeidsutstyret og som utgjør en meget farlig del, som kan føre til at roterende utstyr blir satt i bevegelse. Dette må få større plass hos arbeidstilsynets med deres tema "lås og merk".

Forskrift om utførelse av arbeid § 17-1, og § 17-6.

LO er positive til endringen med å rendyrke § 17-1 til å gjelde krav til innhold i risikovurderingen. Erfaringer viser dog at det er et stort press på bruk av personlig sikring i dagens arbeidsliv, og at det blir valgt å bruke sele og tau selv om forutsetningene er gode for å bruke kollektiv sikring i form av stillas, arbeidsplattform o.a. Presiseringen om at bruk av kollektiv sikring fremfor personlig sikring kommer i bokstav a i § 17-6 b, men LO stiller spørsmål til om dette bør fremgå så tidlig som mulig i særbestemmelsene for arbeid i høyden – også med tanke på risikovurdering og kostnadsberegning i prosjekteringsfase.

Forskrift om utførelse av arbeid § 17-2, § 17-3, § 17-4

Arbeid i høyden er et utfordrende område med tanke på arbeidstakeres sikkerhet. Dette gjør seg synlig ved at det har vært et innsatsområde for flere aktører i bygg og anleggsbransjen den senere tid. Arbeidstilsynet aksjonerte selv i 2017 som et ledd for å få ned antall fallulykker med 336 tilsyn over 2 uker, i bygge- og anleggsbransjen. Av de 336 tilsynene ble arbeid stanset 132 ganger og Stig Magnar Løvås, regiondirektør Arbeidstilsynet Midt-Norge, og ansvarlig for Arbeidstilsynets satsing i bygg- og anleggsbransjen, uttalte selv i den forbindelse: *"- I tillegg til bruddene som gir direkte fallrisiko, ser vi også en del andre mangler som kan være årsak til bruddene omtalt over. Det går blant annet på manglende etterlevelse av krav til opplæring, både i montering, kontroll og demontering av stillas og i bruk av det aktuelle stillaset."*

Regionale Verneombud (RVO) i bygg- og anleggsbransjen avdekker årlig flere tusen tilfeller av svært grove brudd på bestemmelsene som omhandler dette temaet. Av 1963 registrerte stans av arbeid etter Arbeidsmiljøloven § 6-3 i 2017 utført av RVOene, var over halvparten relatert til arbeid i høyden og rundt en fjerdedel var direkte knyttet til rekkverk og taksikring.

LO mener dog at løsningen på mangelfull etterlevelse av opplæringskrav ikke er å lempe på kravene. Vi er positive til at det nye forslaget fører til noen skjerpelser og tydeliggjøringer av krav til opplæring til ulike typer stillas, og at opplæringskravene skal gjelde for alle arbeidstakere som skal jobbe med stillas. Men med innføring av begreper som "tilstrekkelig opplæring" og "tilstrekkelig praktisk erfaring", samt fjerning av minstekrav til antall timer til opplæring, mener vi at de nye forslagene til endringer i § 17-2, §17-3 og §17-4 samlet sett er en svekkelse av de gjeldende opplæringsbestemmelsene. Vi stiller også

spørsmål til endringene i inndeling av opplæringskravene, da vi ikke ser de som formålstjenlig i seg selv. Dog ser vi at den nye inndelingen kan gi strengere opplæring for den montering, demontering, endring og kontroll som vil foregå på stillaser mellom to til fem meter. Det forutsetter at krav om timeantall ikke bortfaller, som eventuelt vil føre til en forringelse til tross for inndelingsendringene.

I arbeidstilsynets vurdering foreslås det at de nye bestemmelsene angir hvilken tilleggsopplæring som kreves, herunder for montering, demontering, endring og kontroll av trestillas, knektestillas, utkragende og hengende stillas samt inndeckede konstruksjoner. Vi kan ikke se at dette gjenspeiles i endringsforslaget da det kun angis at det tilkommer et tilleggskrav for disse stillastypene, ikke hvilken tilleggsopplæring som kreves, annet at den skal være "tilstrekkelig".

Arbeidstilsynets vurdering for å fjerne timeantall er bl.a. utvikling av nye læringsformer og ny teknologi. LO er ikke imot nye læringsformer, som eksempelvis e-læring og nettkurs, men praksisnær og variert opplæring hvor arbeidstakere får mulighet til praktiske oppgaver i den teoretiske opplæringen, samt diskusjon er viktig. Det bør også stilles krav til kompetanse hos opplærer, både når det gjelder metode for opplæring og praktisk erfaring. Tilbydere av korte og enkle e-kurs til en rimlig penge vil ikke gi en fullverdig opplæring og dermed kunne sette arbeidstakerne i fare.

I Arbeidstilsynets vurderinger henviser Arbeidstilsynet til Norsk Standard NS 9700-1, *Stillaser og inndeckede konstruksjoner -Del 1: Tekniske krav og krav til opplæring, montering og bruk* som angir timeantall for opplæringen. Dersom denne standarden følges, anser Arbeidstilsynet at opplæringsbestemmelsene som oppfylt. Ved å henvide til NS 9700-1 for samsvar med forskriften betyr dette at kravene til opplæring i praksis flyttes fra forskrift til standard, som er frivillig å bruke og som ikke er utarbeidet i samarbeid med partene i arbeidslivet. Dette er ikke i henhold til den norske tradisjonen for utforming av regelverk der preskriptive krav til arbeidsmiljøloven skal angis i forskrift og ikke i standard. Videre vil innkjøp av standard føre til kostnader for bedriften og det er heller ikke gitt at denne blir gjort tilgjengelig for verneombud og tillitsvalgte i bedriften.

Endringene bærer preg av å være tilpasset den mer organiserte delen av bransjen. Gjerne de som benytter seg av egne spesialiserte bedrifter innenfor stillasbygging. Endringene vil få store konsekvenser for den delen av bransjen som i mindre grad er organisert, og mellomstore bedrifter som ofte selv monterer stillasene. Vi mener at det er stor sannsynlighet at begrepene "tilstrekkelig opplæring" og "tilstrekkelig praktisk erfaring" vil bli tolket ulikt og vil føre til svært mangelfull opplæring i montering, demontering, endring og kontroll av stillas.

Videre er vi usikre på hvordan Arbeidstilsynet på en hensiktmessig måte skal kunne kontrollere etterlevelsen av opplæringsbestemmelsen når den i liten grad spesifiserer krav til innhold, omfang, og krav til opplærer. Her vil det kunne oppstå en juridisk gråsoner for når opplæringsbestemmelsene er oppfylt og når det er brudd, og for når det inntreffer behov for sanksjon/overtredelsesgebyr ved brudd.

Vi foreslår at minstekravet om antall timer beholdes slik det er i dag. Arbeidstakere som skal arbeide med stillas bør få en fullverdig opplæring med fagplan som omfatter bygging av alle typer stillas uavhengig av forankringsmetoder og for å unngå behov for tilleggsopplæring. Videre bør det vurderes krav eller eventuelt en kvalifiseringsordning for de som skal utføre opplæring.

Med vennlig hilsen
LANDSORGANISASJONEN I NORGE

Knut Bodding
(sign.)

Cecilie Sjøland
(sign.)

Dette brevet er godkjent elektronisk i Landsorganisasjonen i Norge og har derfor ingen signatur.